

is die strijd een erkenning en bezegeling van de relatie op zichzelf, want het gaat niet over het al of niet aanvaarden der verhouding zelf, bedrijfsgenooten en wetgever gaan van haar als van een natuurlijke relatie, die voor verre toekomst de vorm van samenwerking is, uit, en dubieeren alleen over de afbakening der wederzijdsche rechten en plichten binnen het aangegane verband.

Als dan dat verband op natuurlijke, niet willekeurige wijze in het leven treedt, de eenheid gevormd wordt niet allereerst omdat partijen haar willen, maar omdat partijen haar aanvaarden, en zij toch reeds samen rechtsregelen scheppen, die van belang zijn, daar ligt de tweede gedachte voor de hand, welke zegt: maar is het dan ook mogelijk, dat verband tot orgaan voor veel verdere rechtsregeling te benutten, door er wettelijk duurzaamheid aan te verleenen en aldus de samenwerking nog te versterken.

Eenheid der bepalingen, eenheid van het verband als drager daarvan, is een gedachte, die ik op dit gebied telkens ontmoet. Met de verwachting, althans met de hoop, dat een vreedzamer, ook een edeler vorm van samenwerking het gevolg zal zijn.

III.

Nu vraagt de proeve der commissie-Molengraaff weer de aandacht. Is er iets, dat er op wijst, dat de eenheid, die in de vertegenwoordiging der Kamers in het zeevaartbedrijf is geschapen, in redelijk verband is gebracht met al die bepalingen, die zich rond de arbeidsverhouding groepeeren, dat althans een beginpoging is aangewend om deze Kamers te maken tot een orgaan, onder welks hoede de regelen, welke thans de arbeidsverhouding van buiten af beheerschen, zijn gesteld? — Geen sprake van.

Aan de materie, welke in de wetten, die ik hiervoor reeds noemde, is geregeld, wordt geen aandacht geschonken. Aan het autonome bedrijfsrecht, de collectieve arbeidsovereenkomsten, welke in het zeevaartbedrijf, al zijn ze niet groot van omvang, wel bestaan, is althans bij de Kamers niet gedacht. Er is alleen verband met het ontwerp der arbeidsovereenkomst ter zee en dat verband is wel bijzonder zwak. Een voorbeeld. Het eerste artikel, waarin een verband tusschen de bevoegdheid der Kamers en de verplichtingen uit overeenkomst wordt gelegd, is art. 22 van ontwerp I. De reeder moet zich gedragen, wat de voeding